

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Rodinná nadace s dceřinou společností: Alternativa ke svěřenskému fondu pro správu rodinného majetku

Podnikatelé a majitelé rodinných firem často řeší, jak zajistit dlouhodobé fungování svého byznysu a ochranu rodinného majetku pro budoucí generace. Mnohdy se obávají, že po jejich odchodu nastanou spory mezi potomky nebo že nabyté bohatství nebude dobře spravováno. Příkladem může být situace, kdy jeden potomek chce rodinnou firmu řídit, druhý z ní jen čerpat zisk a třetí by ji nejráději prodal – ponechat rozhodnutí čistě na dědicích může snadno zničit vztahy v rodině i samotné podnikání. K prevenci takových scénářů slouží právní nástroje pro strukturovanou správu majetku. Vedle populárních svěřenských fondů (trustů) se do popředí dostává rodinná nadace či rodinný nadační fond s možností vlastnit dceřinou společnost (tzv. „nadace s.r.o.“). Tento článek srozumitelně vysvětluje, co rodinná nadace obnáší, jak ji založit včetně vytvoření její dceřiné firmy, a jaké výhody tato alternativa přináší oproti svěřenskému fondu.

Co je rodinná nadace a proč o ní uvažovat?

Rodinná nadace (resp. rodinný nadační fond) je právnická osoba – forma nadace či nadačního fondu – zřízená za účelem dlouhodobé správy vyčleněného majetku ve prospěch zakladatele a jeho rodiny. Jde o tzv. *fundaci*, tedy účelové sdružení majetku, jehož podstata (tzv. *fundus*) slouží stanovenému účelu. Na rozdíl od klasických veřejně prospěšných nadací, které podporují obecné blaho, rodinná nadace má **soukromý účel** – podporuje zakladatele nebo jemu blízké osoby (rodinné příslušníky). Tím rodinná nadace ztrácí status veřejné prospěšnosti, což však nevádí, jelikož jejím smyslem není charita navenek, ale ochrana a udržení rodinného bohatství.

Rodinné nadace a nadační fondy byly v českém právu posíleny, když došlo k odstranění daňových nevýhod a formálnímu vymezení **rodinné fundace** v zákoně. Dnes tak mohou plnit podobnou roli jako svěřenské fondy, přičemž si zachovávají *právní subjektivitu* a další specifické výhody (viz níže). **Majetek vložený do nadace se stává vlastnictvím nadace samotné** – nadace je samostatná právnická osoba a právoplatný vlastník vyčleněného majetku. Nadace pak prostřednictvím svých orgánů (správní rady apod.) tento majetek spravuje a poskytuje z něj plnění definovaným beneficiantům (členům rodiny). **Oproti tomu svěřenský fond nemá právní osobnost** – představuje soubor majetku vyčleněný za určitým účelem, který formálně „nikomu nepatří“. Správu fondu vykonává svěřenský správce, jenž jedná za fond a vyplácí plnění obmyšleným osobám dle pravidel ve statutu fondu.

Z praktického hlediska rodinná nadace kombinuje **dlouhodobou stabilitu s flexibilitou správy majetku**. Zakladatel může do nadační listiny vtělit svá přání, rodinné hodnoty a pravidla pro nakládání s majetkem – obdobně jako rodinnou ústavu. Po založení nadace tato pravidla platí trvale i po zakladatelově odchodu. Rodinní příslušníci se mohou zapojit do řízení prostřednictvím orgánů nadace (např. být členy správní rady), takže rodinné hodnoty a vize jsou při správě majetku zachovány. Zároveň nadace představuje *ochranu majetku před vnějšími riziky* – vyčleněný majetek je oddělen od osobního vlastnictví členů rodiny, tudíž je lépe chráněn před případnými osobními věřiteli, spory nebo například neúměrnými nároky při rozvodu. Stejně jako svěřenský fond pomáhá

nadace předejít štěpení jmění mezi dědice a udržet kontrolu nad rodinným podnikem v souladu s vůlí zakladatele. **Klíčovým rozdílem však je, že nadace je entita, kterou lze strukturovat podobně jako firmu - s jasně danými pravidly, statutem, orgány a také možností vlastnit obchodní podíly.** Právě vlastnictví dceřiné společnosti (typicky s.r.o.) je účinný způsob, jak nadace může nepřímo podnikat a spravovat rodinný byznys.

Kroky k založení rodinné nadace

Založení rodinné nadace (či nadačního fondu) má několik fází. **Právně se nadace zakládá nadační listinou** - což je zakladatelské právní jednání, vyhotovené ve formě notářského zápisu. Nadační listinou může být buď zakládací listina za života zakladatele, nebo pořízení pro případ smrti (závěť či dědická smlouva), kterou se nadace zřídí k okamžiku úmrtí zakladatele. V obou případech je nutné dodržet zákonné náležitosti a formality. **Níže uvádíme hlavní kroky k založení nadace:**

- **Definování účelu a typu nadace:** Zakladatel si ujasní, jakého cíle chce dosáhnout - např. dlouhodobé řízení rodinné firmy, ochrana a sjednocení rodinného majetku, zajištění renty pro potomky apod. Na základě toho zvolí vhodnou formu: **nadace** nebo **nadační fond**. Nadace mívá trvalejší charakter a vyžaduje vložení nadačního kapitálu (viz dále), zatímco nadační fond je administrativně jednodušší a může být vhodný pro menší majetek či *postupné* naplňování účelu. Obě formy lze pojmout jako rodinnou fundaci (soukromý účel pro rodinu) již při založení.
- **Příprava nadační listiny:** Sepsání zakládací listiny se obvykle děje ve spolupráci s notářem či právníkem. Do listiny se zanáší **název nadace**, její **sídlo**, **jméno zakladatele**, **vymezení účelu** a okruh obmyšlených (příjemců podpory), dále údaje o vkladech zakladatele a výše nadačního kapitálu, a také ustanovení o **orgánech nadace** (počet a jména členů první správní rady, dozorčí rady nebo revizora). **Minimální souhrnná výše vkladů pro nadaci je 500 000 Kč** - tato částka tvoří nadační kapitál, který je zárukou stability nadace. (U nadačního fondu zákon minimální vklad nestanoví, lze jej založit i s menším majetkem.) Vklady mohou být peněžité i nepeněžité; nepeněžité však musí představovat majetek přinášející trvalý výnos (např. nemovitost k pronájmu, cenné papíry), nikoli jen věc sentimentální hodnoty. Zakladatel může do nadační listiny rovněž začlenit speciální ujednání - například si **vyhradit právo listinu v budoucnu měnit** nebo určit, které její části jsou nezměnitelné. Tím lze do jisté míry zajistit flexibilitu (více viz kapitola o změnách).
- **Ustavení orgánů nadace:** Každá nadace musí mít své orgány. Zákon vyžaduje **správní radu** (minimálně tři členy) a buď **dozorčí radu** (také min. tři členy), nebo revizora. Správní rada je výkonným orgánem nadace - rozhoduje o záležitostech nadace, spravuje majetek a zastupuje nadaci navenek. Dozorčí rada (není-li zřízena, pak revizor) dohlíží na výkon správy a hospodaření nadace. Již v zakládací listině je nutné jmenovat první členy těchto orgánů. Zakladatel zpravidla do správní rady dosadí sebe (pokud hodlá působit v řídicí roli) a další důvěryhodné osoby - často rodinné příslušníky nebo odborníky. (Pozn.: členství ve správní radě nezakládá vlastnický podíl na nadaci, ani samo o sobě nárok na nadační majetek; může však být honorováno, stanoví-li to statut.) Předběžně je vhodné si promyslet i mechanismy obměny orgánů v budoucnu - např. délku funkčního období členů, způsob jmenování nových členů apod. Tyto otázky mohou být ošetřeny právě v nadační listině nebo následně ve statutu nadace.
- **Notářský zápis a vznik nadace:** Jakmile je text nadační listiny připraven, následuje podpis u notáře ve formě notářského zápisu (všemi zakladateli, pokud je více osob). Notář ověří splnění zákonných náležitostí. Poté se podá **návrh na zápis nadace do nadačního rejstříku**, který vede krajský soud (v Praze Městský soud). Zápis může zajistit přímo notář tzv. přímým zápisem

do rejstříku. **Nadace oficiálně vzniká dnem zápisu do nadačního rejstříku** – teprve tím získá právní subjektivitu a může začít vyvíjet činnost. (Do rejstříku se zapisuje mimo jiné statut nadace, složení orgánů, výše nadačního kapitálu atd.) Pokud byly vklady zakladatele složeny na zvláštní účet správcem vkladu, nyní jsou uvolněny – nadace nabývá k vloženému majetku vlastnické právo okamžikem svého vzniku.

- **Přijetí statutu nadace a další formality:** Po vzniku nadace obvykle správní rada vydá **statut nadace**, pokud určité podrobnosti nebyly řešeny už v nadační listině. Statut může upravit například konkrétní pravidla pro poskytování plnění (nadačních příspěvků) oprávněným osobám, pravidla pro správu majetku, odměňování členů orgánů apod. Dále je nutné zřídit **účetnictví nadace** (nadace musí vést účetnictví a každoročně sestavovat účetní závěrku a výroční zprávu). Z daňového hlediska se nadace považuje za poplatníka daně z příjmů právnických osob, přičemž při splnění zákonných podmínek může mít některé příjmy od daně osvobozené (zejména pokud jde o rodinnou fundaci – viz dále). Po vzniku nadace by zakladatel (pokud je zároveň členem správní rady) měl také **předat operativní řízení** správy majetku do rukou tohoto kolektivního orgánu a případně nastavit spolupráci s profesionálními poradci či správci, je-li to účelné. Tím je rodinná nadace připravena plnit svou funkci.

Tip pro praxi: Založení nadace je právně poměrně komplexní krok. Doporučujeme využít služeb notáře a advokáta specializovaného na oblast rodinných firem a trustů. Odborník pomůže navrhnout **optimální strukturu nadace** na míru vaší situaci – např. poradí, zda zvolit nadaci či nadační fond, jak nastavit vnitřní pravidla, případně propojit nadaci s rodinným holdingem. S odbornou pomocí lze předejít chybám, které by později mohly ohrozit stabilitu a účel nadace.

Založení dceřiné společnosti nadace

Jedním z důvodů, proč rodinné nadace získávají na oblibě, je možnost propojit je přímo s rodinným podnikáním. **Nadace může vlastnit obchodní společnost** – typicky společnost s ručením omezeným (s.r.o.) nebo akciovou společnost – která generuje zisk. Tím vzniká *holdingová struktura*: nadace jakožto „**parent**“ **subjekt** (mateřská organizace) drží podíl v obchodní korporaci (dceřiné společnosti), jež podniká a odvádí zisk vzhůru nadaci formou dividend. **Tato struktura přináší hned několik praktických výhod:** zaprvé omezuje rizika (podnikatelské riziko je odděleno v s.r.o., nadace neručí za jeho závazky nad rámec vloženého kapitálu), zadruhé umožňuje daňově efektivní *přelévání zisků* (dividendy vyplacené dceřinou společností nadaci mohou být osvobozeny od daně za splnění podmínek obdobných jako u standardních holdingů) a zatřetí usnadňuje kontinuitu řízení (nadace jako akcionář zajistí, že firma zůstane ve vlastnictví rodiny prostřednictvím nadace i po generační výměně).

Jak tedy postupovat, chce-li nadace založit nebo získat svou dceřinou společnost? Z právního hlediska se jedná o standardní proces jako při založení společnosti běžným zakladatelem, jen s tím rozdílem, že zakladatelem/společníkem je zde právnická osoba – nadace. Typický scénář je následující:

- **Strategické rozhodnutí:** Správní rada nadace posoudí, zda a jakou obchodní společnost bude nadace vlastnit. Někdy nadace přebírá přímo rodinný podnik – např. zakladatel převede na nadaci podíl ve své existující firmě. Často se však volí založení nové **holdingové společnosti**, pod kterou se teprve převedou majetkové účasti (podíly v provozních firmách, nemovitosti atd.). Už v počáteční fázi je vhodné zapojit daňového poradce, aby nastavení holdingu splňovalo podmínky pro daňová osvobození (např. držba podílu 12 měsíců pro účely osvobození dividend).
- **Rozhodnutí o založení společnosti:** Podle statutu nadace a zákonných pravidel učiní

příslušný orgán nadace rozhodnutí, že nadace založí společnost (či nabude obchodní podíl). Z praktických důvodů obvykle rozhoduje správní rada usnesením, případně zakladatel, má-li k tomu vyhrazenou pravomoc. Je nutné stanovit **firmu (název) nové společnosti, její sídlo, předmět podnikání, výši základního kapitálu a kdo bude jednat jako její jednatel či člen orgánů.**

- **Zpracování zakladatelských dokumentů:** Pokud jde o s.r.o. s jediným zakladatelem (nadací), sepisuje se **Zakladatelská listina** ve formě notářského zápisu. V listině nadace vystupuje jako zakladatel a budoucí jediný společník s.r.o. Je třeba určit výši základního kapitálu (minimálně 1 Kč, běžně však vyšší podle potřeb firmy) a obchodní podíl nadace. Při založení akciové společnosti by obdobně nadace upisovala akcie. Nadace jako právnická osoba jedná skrze své zástupce - notářskou listinu za nadaci podepisuje osoba oprávněná jednat za nadaci navenek (typicky předseda správní rady, případně člen správní rady na základě pověření).
- **Složení vkladu a zápis nové firmy:** Nadace (prostřednictvím správce vkladu) splatí základní kapitál do nové společnosti - může jít o peněžitý vklad, případně i nepeněžitý (např. vnesení cenných papírů, nemovitosti - to však vyžaduje znalecké ocenění). Notář pak podá **návrh na zápis** nové s.r.o. do **obchodního rejstříku**. Zápisem společnost vznikne a nadace se stává oficiálně jejím jediným společníkem. Tím vzniká *vztah mateřská nadace - dceřiná společnost*.
- **Provoz a správa holdingu:** Po vzniku společnosti musí nadace vykonávat práva společníka zodpovědně. Správní rada nadace typicky plní funkci **valné hromady** dceřiné s.r.o. - rozhoduje o zásadních otázkách (jako je schválení výsledků hospodaření, rozdělení zisku, jmenování jednatelů apod.) jménem nadace. Společnost vyplácí **dividendy nadaci**, pokud generuje zisk. Takové dividendy jsou při splnění zákonných podmínek (držba podílu alespoň 12 měsíců aj.) osvobozené od daně z příjmů právnických osob, čímž se zamezí dvojímu zdanění - obdobně jako u klasických firemních holdingů. Nadace přijaté prostředky dále využívá k naplnění svého účelu - v rodinné nadaci tedy typicky k poskytování prostředků členům rodiny (např. financování jejich vzdělání, vyplácení ročních rent, kapitálové vybavení pro zahájení vlastního podnikání potomků apod.). Takové výplaty *mohou být osvobozeny i na úrovni fyzických osob*, pokud jsou koncipovány jako **dary či plnění blízkým osobám** - rodinné fundace mají v tomto ohledu daňový režim zvýhodněný, takže plnění rodinným příslušníkům nepodléhá dani z příjmů (splní-li se podmínky stanovené v zákoně). Prakticky vzato se tedy značná část kapitálu může přesouvat v rámci rodiny **bez daňové zátěže** - z firem do nadace (bez daně z dividend) a z nadace k rodině (bez daně z daru/dědictví).

Shrnutí: model rodinné nadace s dceřinou společností umožňuje vytvořit **rodinný holding**. V něm se podnikatelské aktivity soustředí v obchodní firmě (či více firmách) vlastněné nadací, zatímco nadace dohlíží na strategii a rozděluje výnosy rodinně dle předem daných pravidel. Toto řešení zajišťuje, že rodinný majetek zůstane pohromadě a pod kontrolou nastavených orgánů i poté, co původní zakladatel předá vedení nebo zemře. Zamezí se živelnému rozdělení majetku mezi dědice a firma může nerušeně pokračovat, jelikož jejím vlastníkem se nestane několik jednotlivců, ale stabilní nadace.

Výhody rodinné nadace oproti svěřenskému fondu

Rodinná nadace (fundace) a svěřenský fond jsou na první pohled alternativní způsoby dosažení podobného cíle - dlouhodobé správy rodinného majetku nezávisle na osudu jednotlivců. Při bližším srovnání mezi nimi najdeme významné odlišnosti. Níže uvádíme hlavní **výhody rodinné nadace vůči svěřenskému fondu:**

- **Právní subjektivita a vlastnická práva:** Nadace je samostatná právnická osoba, která drží majetek svým jménem a může činit právní úkony (uzavírat smlouvy, vlastnit nemovitosti atd.) Má tak jasnou **vlastnickou strukturu**, byť bez podílníků – majetek patří nadaci. Naproti tomu svěrenský fond **není právnickou osobou**; představuje pouze vyčleněný majetek, za nějž navenek jedná svěrenský správce. To v praxi může komplikovat některé vztahy (např. jednání s bankami či obchodními partnery), protože protistranou smluv je vždy správce, ne fond jako takový. Nadace díky své právní osobnosti působí navenek podobně jako firma, což často zvyšuje důvěryhodnost.
- **Účast zakladatele na řízení:** U rodinné nadace *může sám zakladatel (případně jeho rodinní příslušníci)* zůstat přímo zapojen ve správě majetku – například jako člen správní rady nebo ředitel nadace. Tím si rodina zachovává kontinuitu řízení a vliv na klíčová rozhodnutí. **Ve svěrenském fondu zakladatel ani beneficianti formálně stát v čele nemohou**; fond musí spravovat nezávislý svěrenský správce. Pro řadu podnikatelů je psychologicky přijatelnější předat majetek do nadace, kde si mohou ponechat kontrolní roli, než do fondu, kde se musí své přímé kontroly vzdát. (Pozn.: Zakladatel svěrenského fondu sice může být jmenován správcem fondu, zákon to nevylučuje, v takovém případě však hrozí zpochybnění skutečné odloučenosti majetku a omezení ochranné funkce fondu. V praxi proto často vykonává správu jiná osoba.)
- **Flexibilita a změny v čase:** Rodinná nadace nabízí **vyšší míru flexibility při změnách nastavení**. Zakladatel může již v nadační listině určit, kdo a za jakých podmínek smí měnit statut či jiné dokumenty nadace v budoucnu. Běžné změny (např. úprava okruhu podporovaných osob, pravidel vyplácení apod.) lze provést relativně snadno formou notářského zápisu – pokud jsou v souladu s pravidly stanovenými zakladatelem. **Naproti tomu u svěrenského fondu je situace složitější: pravidla hry lze po vzniku fondu měnit jen omezeně a zpravidla pouze s přivolením soudu.** Zákon výslovně upravuje možnost, aby statut fondu změnil soud, shledá-li to nutným k dosažení účelu fondu v souladu s vůlí zakladatele. Jiné změny jsou možné jen tehdy, pokud si je zakladatel předem vyhradil ve statutu, případně pokud změnu navrhnou všichni relevantní aktéři (správce, obmyšlení aj.) a soud ji schválí. Celkově lze říci, že **nadace je živější struktura**, která se umí lépe přizpůsobit změně okolností (při zachování vůle zakladatele), zatímco svěrenský fond funguje spíše jako „zmrazený“ rámeček – hodí se, pokud chce zakladatel zafixovat pravidla jednou provždy.
- **Daňové zvýhodnění rodinných fundací:** Po legislativních úpravách požívají rodinné nadace srovnatelných nebo i lepších daňových výhod než svěrenské fondy. Jak již bylo zmíněno, **příjmy z podílů na zisku (dividend) dceřiných společností jsou osvobozeny od daně** při splnění podmínek obdobných jako u korporací (min. 10% podíl po 12 měsíců apod.). Dále, plnění poskytovaná z rodinné nadace členům rodiny mohou být v řadě případů **osvobozena od daně z příjmů** – zákon umožnil na rodinné fundace nahlížet pro daňové účely výhodněji, takže pokud nadace vyplácí prostředky blízkým osobám zakladatele, **nejde o zdanitelný příjem** (případně se zdaňuje mírněji jako dar). Svěrenské fondy byly dříve daňově znevýhodněny dvojnásobným zdaněním při výplatě zisků, ale tato disproporce byla právě v roce 2017 odstraněna – dnes i fondy požívají osvobození dividend a beneficianti jsou na tom daňově podobně jako u nadace. Přesto rodinná nadace díky své *právní formě* může lépe využít mezer pro optimalizaci – např. reinvestování výnosů do dalšího majetku, kombinace veřejně prospěšných aktivit (část majetku použít filantropicky s daňovou úlevou) apod. Z pohledu daní jsou tedy oba nástroje srovnatelné, **nadace však nijak nezaostává** – spíše naopak nabízí více **strategických možností** pro daňové plánování v rámci rodiny.
- **Transparentnost a reputace:** Na rozdíl od svěrenského fondu, který je evidován v neveřejné evidenci svěrenských fondů, je nadace zapsána ve **veřejném rejstříku** (nadačním rejstříku) a

klíčové údaje o ní jsou dostupné veřejnosti – včetně jména zakladatele, členů orgánů, účetních výkazů atd. **Tato transparentnost může být výhodou** z hlediska reputace a důvěryhodnosti – obchodní partneři, banky i zaměstnanci vidí jasnou strukturu vlastníka (nadace) a mohou snadno zjistit, kdo nadaci spravuje. U svěřenského fondu jsou oproti tomu údaje o zakladateli či beneficiitech skryté, což sice chrání soukromí rodiny, ale někdy budí nejistotu či podezření z netransparentnosti. Pro rodiny, jimž záleží na dobrém jménu a chtějí působit otevřeně, je proto nadace vhodnější – lze ji prezentovat například i v rámci **CSR firmy** (corporate social responsibility), pokud nadace plní i dobročinné cíle. Zároveň veřejná kontrola (skrze zveřejňované zprávy) vede nadaci k odpovědné správě, což zvyšuje její stabilitu.

- **Možnost filantropie „2 v 1“:** Rodinná nadace, byť primárně slouží rodině, může snadno plnit i filantropické poslání, rozhodne-li se zakladatel část výnosů věnovat na veřejně prospěšné účely. Nadace jako právní forma to umožňuje přímo v rámci jedné organizace – lze definovat dvojí účel (soukromý i veřejně prospěšný) nebo například zřídit oddělený podfond na charitu. Řada rodin v ČR i zahraničí kombinuje péči o rodinný majetek s dobročinností právě formou nadací. Naproti tomu svěřenský fond je v očích veřejnosti hůře uchopitelný pro charitativní aktivity a méně transparentní při využití darů. Pokud tedy chce rodina spojit *rodinný wealth management* s pozitivním společenským dopadem, nadace je přirozenou volbou.

Možné nevýhody a omezení rodinné nadace

Pro objektivitu je nutné zmínit i **omezení či nevýhody**, které se s rodinnými nadacemi pojí, zvláště v porovnání se svěřenskými fondy:

- **Náročnější založení a kapitálové požadavky:** Proces založení nadace je formálně přísný – vyžaduje notářský zápis, sepsání komplexní listiny a složení relativně vysokého nadačního kapitálu (alespoň 500 tis. Kč u nadace). Naproti tomu svěřenský fond lze zřídit rychleji a bez minimálního vkladu; postačí vyčlenit libovolný majetek (třeba i symbolickou částku nebo jednu nemovitost) a sepsat smlouvu či pořízení o zřízení fondu. Pro menší rodinný majetek nebo v situaci, kdy zakladatel nemůže či nechce „uzamknout“ větší obnos nastálo do struktury, tak může být trust jednodušší první krok. (Pozn.: Pokud je však rodinná fundace zřízena ve formě **nadačního fondu**, lze tuto nevýhodu zmírnit – nadační fond nemá zákonné minimum kapitálu a může začínat s nižším vkladem, přičemž v budoucnu se majetek doplní.)
- **Průběžná administrativa a dohled:** Nadace coby právnická osoba podléhá **významným administrativním povinnostem** – musí vést účetnictví, zveřejňovat *výroční zprávy*, podléhá dohledovým orgánům (rejstříkový soud, případně dozorová činnost u veřejně prospěšných aktivit) a obecně musí jednat s péčí řádného hospodáře jako každá korporace. To může znamenat vyšší náklady na správu (např. účetní, audit, poplatky notářům za změny). Svěřenský fond má evidenční povinnosti vůči Evidenci svěřenských fondů a Finančnímu úřadu, ale jeho režim je méně veřejný a formality jsou jednodušší (např. není požadováno zveřejňování detailních zpráv o činnosti pro veřejnost). Pro rodinu, která si přeje maximální nenápadnost a administrativní *minimalismus*, může být trust atraktivnější. Je však třeba zvážit, zda úspora papírování stojí za obětování výhod, které nadace nabízí.
- **Menší diskrétnost (veřejnost údajů):** S transparentností nadace souvisí **omezení soukromí**. Pokud rodina preferuje, aby její majetkové přesuny a vnitřní poměry zůstaly co nejvíce skryté, svěřenský fond poskytuje vyšší míru anonymity – v evidenci fondů nejsou jména zakladatele ani beneficietů přístupná veřejnosti. U nadace jsou tyto údaje v obchodním rejstříku dohledatelné. Ačkoli u rodinných fundací nejde o veřejné sbírky, přesto mohou bulvár či závistiví jedinci v rejstříku vypátrat, že konkrétní podnikatel založil nadaci pro své děti apod.

To může vyvolat nechtěnou pozornost. Toto hledisko je zejména relevantní pro velmi známé či mediálně exponované osobnosti. Na druhou stranu, pro většinu běžných podnikatelských rodin není existence rodinné nadace nic kontroverzního – naopak může jít o signál odpovědného přístupu k nástupnictví.

- **Fixace majetku a nezvratnost některých kroků:** Vložením majetku do nadace se zakladatel **trvale vzdává vlastnických práv** k tomuto majetku (obdobně jako u svěřenského fondu). To znamená, že majetek již nelze libovolně vyjmout zpět nebo rozpustit nadaci na počkání – nadace musí sloužit určenému účelu. Pokud by zakladatel později změnil názor a chtěl nadaci zrušit, není to jednoduché; zrušení nadace podléhá schválení soudu a majetek by musel být převeden jinam v souladu s původním účelem. **Svěřenský fond může být v tomto směru někdy flexibilnější**, pokud si zakladatel vyhradí právo fond zrušit nebo změnit jeho účel, může tak teoreticky učinit (ač to nebývá běžné). Nadace je z principu koncipována jako trvalá – to je výhoda pro stabilitu, ale omezení pro případné rozvázání celého uspořádání.
- **Specifické právní situace:** Každá rodina má unikátní podmínky a někdy může trust vyhovovat z technických důvodů lépe. Například **mezinárodní prvek** – pokud má rodina majetek v zemích, kde jsou trusty tradičně uznávány a nadace méně, může být někdy snazší použít zahraniční trust. Obdobně velmi jemné doladění přání zakladatele (např. kuriózní podmínky typu pravidelné společné večere jako podmínka čerpání) bývají spojovány spíše se svěřenskými fondy, které dávají tvůrci statutu značnou volnost ve formulaci. Tyto zvláštnosti však většinou nehrají zásadní roli; v praxi lze i v rámci nadace nastavit pravidla poměrně kreativně (např. formou vnitřního předpisu či rodinné dohody připojené ke statutu).

Celkově se dá říci, že pro širokou škálu podnikatelů dnes rodinná nadace představuje velmi atraktivní nástroj správy rodinného majetku, přičemž její výhody ve většině případů převáží nad uvedenými nevýhodami. Svěřenský fond samozřejmě nadále zůstává vhodným řešením v určitých situacích (zejména vyžaduje-li rodina anonymitu nebo chce-li zakladatel nastavit mechanismus zcela bez své účasti). Avšak díky změnám v legislativě i rostoucím zkušenostem s nadacemi lze **rodinnou nadaci v mnoha ohledech považovat za modernější a univerzálnější variantu.**

Využití v praxi: případové studie

Rodinné nadace a svěřenské fondy již několik let fungují v české podnikatelské sféře a existuje řada příkladů, jak mohou pomoci s mezigeneračním předáním majetku. Níže uvádíme dvě ilustrativní (anonymizované) případové studie, které ukazují různé přístupy:

- **Případ A - Nadace jako mezigenerační holding:** Významný český podnikatel v technologickém odvětví se rozhodl převést většinu svého rodinného majetku do **rodinné nadace**. Cílem bylo uchovat jednotu majetku, zajistit jeho odbornou správu a současně zapojit své děti do jeho vedení. Nadace převzala veškeré akcie rodinné firmy a další investice; zakladatelův syn se stal členem správní rady nadace a dohlíží na plnění rodinné strategie. **Tato struktura rodině umožnila udržet kontrolu nad firmou i po generační výměně** – provozní vedení firmy převzali profesionální manažeři, zatímco nadace jako akcionář zajišťuje, že firma zůstane v rodinném držení a generovaný zisk je využíván podle pravidel stanovených rodiči. Rodina si pochvaluje, že nadace přinesla jasné vymezení rolí a předchází případným konfliktům: děti nemají přímé osobní nároky na majetek, ale díky nadaci jsou motivovány spolupracovat a pokračovat v odkazu rodičů.
- **Případ B - Svěřenský fond pro udržení rodinné firmy:** Jiná podnikatelská rodina zvažovala, jak předat kontrolu nad prosperující rodinnou společností dalším generacím.

Zakladatel měl obavu, že přímé předání podílů dětem by mohlo vést k rozdrobení firmy nebo unáhlenému prodeji. Rozhodl se proto vytvořit **svěřenský fond**, do něž vložil svůj 100% podíl ve firmě. Správcem fondu jmenoval profesionála mimo rodinu a stanovil jasný statut: rodina bude čerpat z fondu pouze definované plnění (dividendy) a zachová jednotnou strategii, prodej firmy je možný jen za striktních podmínek. **V důsledku toho firma přešla do svěřenského fondu, aniž by se změnila její každodenní činnost**, a zakladatel získal klid, že v nejbližší generaci nedojde k nekoordinovaným krokům. Po jeho smrti bude fond spravovat najatý správce spolu s rodinnou radou, která však nemá pravomoc fond zrušit či zásadně měnit jeho účel (to by mohl pouze soud). Tento příklad ukazuje, že i svěřenský fond může splnit cíl pokračování rodinného podniku – ovšem za cenu menší flexibility pro budoucí generace. Rodina v tomto případě akceptovala nižší míru kontroly výměnou za „zakonzervování“ majetku dle vůle zakladatele.

Z uvedených příkladů je patrné, že **volba mezi nadací a svěřenským fondem vždy záleží na prioritách rodiny**. Pokud je cílem *stabilita a kontinuita řízení s určitým prostorem pro evoluci pravidel*, nadace (případně s holdingovou strukturou) se jeví jako ideální řešení. Jestliže naopak zakladatel preferuje striktní neměnnost a své úplné odstoupení od kontroly, může sáhnout po svěřenském fondu, kde změny statutu musí projít přes schválení soudu. V každém případě platí, že důkladné naplánování statutu a nastavení vztahů je klíčové: rodinná rada, externí správci, protektoři – to vše jsou instituty, které lze (u nadace i fondu) využít k doladění podle potřeb konkrétní rodiny.

Závěrem: Kdy zvolit rodinnou nadaci a jak pokračovat dál

Rodinná nadace s dceřinou společností představuje **moderní a efektivní nástroj** pro ty podnikatele a investory, kteří chtějí **dlouhodobě ochránit a spravovat svůj majetek v rámci rodiny**. Ve světle vývoje české legislativy v posledních letech můžeme říci, že rodinné fundace se stávají rovnocennou alternativou ke svěřenským fondům – **nabízejí obdobné výhody (ochrana před věřiteli, eliminace dědických sporů, daňová efektivita)**, ale navíc přinášejí **právní osobnost, flexibilnější správu a možnost aktivního zapojení rodiny do řízení**. Pro mnohé rodiny je to atraktivní kombinace. Není náhodou, že tuto strukturu volí stále více movitých Čechů, kteří dříve zakládali trusty v zahraničí – dnes zjišťují, že české řešení je jednodušší a levnější.

Zda je rodinná nadace vhodná i pro vás, záleží na povaze vašeho majetku a vašich cílech. Při rozhodování zvažte zejména: **velikost a skladbu majetku, počet potenciálních dědiců, míru jejich zapojení v byznysu a také svou ochotu vzdát se části kontroly a transparentnosti**. Pokud máte jen jednoho nástupce, možná si poradíte i bez složitých struktur. Máte-li však více potomků nebo složitější rodinné vztahy, dobře navržená nadace či fond může předejít mnoha budoucím problémům. Stejně tak u velmi diverzifikovaného majetku (firmy, reality, úspory) přináší svěřenské mechanismy řád a systém.

Na závěr lze doporučit jedině: **prodiskutujte své možnosti s kvalifikovaným odborníkem**. Každé ustanovení ve statutu nadace či fondu může mít dalekosáhlé důsledky, a proto se vyplatí zapojit advokáta specializovaného na trusty, nadace a nástupnictví. Ten vám pomůže vyhodnotit, zda ve vaší situaci dává větší smysl svěřenský fond nebo nadace s dceřinou společností, a provede vás celým procesem založení. Správa rodinného majetku je citlivá kombinace právních, ekonomických i lidských aspektů – správně nastavená rodinná nadace vám v ní může poskytnout pevný rámec, **stabilitu pro další generace i klid na duši**, že o vaše celoživotní dílo bude dobře postaráno.

JUDr. Kateřina Müllerová

ARROWS
advokátní kancelář

[ARROWS advokátní kancelář, s.r.o.](#)

Aviatica, U Trezorky 921/2
158 00 Praha 5

Envelope Office Center, tř. Kosmonautů 1221/2a
779 00 Olomouc

Tel.: +420 245 007 740
e-mail: mullerova@arws.cz

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporáční autonomie](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)

- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)
- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)